

Palmolie

Import

Risicoprofiel: Hoog

Palmolie wordt gewonnen uit de pulp van de oranje vrucht van de oliepalm en is een belangrijk en makkelijk toepasbaar ingrediënt in veel verschillende soorten consumentenproducten zoals cosmetica, voedingsmiddelen, veevoer en schoonmaakproducten. Het is een zeer efficiënte bron van plantaardige oliën – opbrengst per hectare is 4 tot 10 keer hoger dan andere bronnen zoals soja, rapzaad en zonnebloem.

De grote vraag naar palmolie heeft echter ook een keerzijde, vanwege controverses rondom negatieve sociale en milieu impacts in de productielanden. Indonesië is wereldwijd de grootste producent, gevolgd door Maleisië, Thailand, Colombia en Nigeria.

Deze risicoanalyse focust zich op de volgende gebieden:

Eerlijk zakendoen

Mensenrechten & Ethiek

Arbeidsrechten

Milieu & Omgeving

Deze eenvoudige risicoanalyse is opgesteld voor de Branche Organisatie Zeehavens om snel inzicht te krijgen in de risico's omtrent ladingsstromen. Het gaat hierbij om zowel de ladingsstromen die op het haventerrein worden verwerkt alsmede de ladingsstromen die in en uit de haven worden gevoerd.

De voorgestelde mogelijke acties zijn voor ladingsstromen die worden verwerkt door een bedrijf op het haventerrein. Voor stromen waar alleen doorvoer van toepassing is, is de invloed dusdanig laag dat vanuit een havenbedrijf minder tot geen acties verwacht kunnen worden vanuit een verantwoordelijkheidsperspectief.

Productie

Land	Ton x 1.000 2017/2018	Risico profiel
Indonesië	39.500	●
Maleisië	19.683	●
Thailand	2.700	●
Colombia	1.627	●
Nigeria	1.025	●
Overig, o.a. Gabon	5.830	-

Bron: USDA

Import

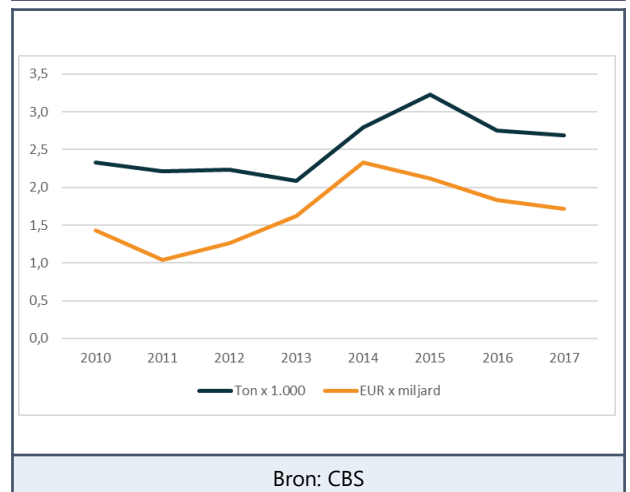
Land	% wereld 2017
India	20,0%
China	10,3%
Pakistan	6,2%
Nederland	5,9%
Overig, o.a. Pakistan, Spanje, US	57,6%

Bron: Trademap

EU-28 Import - Ton x 1.000 - 2017

Import Nederland 2010 – 2017

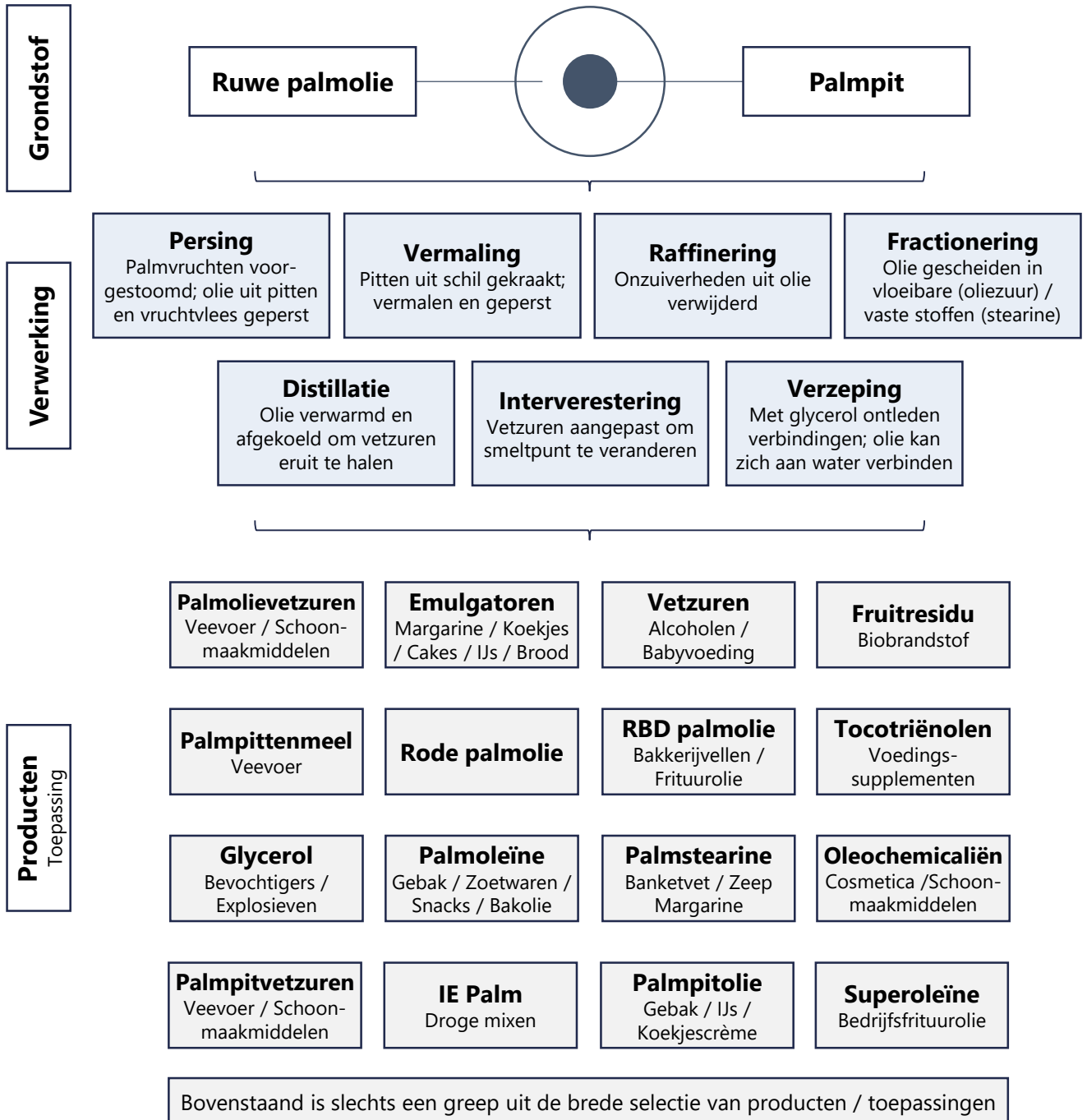

Legenda: ● Laag ● Medium ● Hoog

Gebaseerd op MVO risico checker en overige bronnen – zie appendices

Verwerking vruchten van de oliepalm (Elaeis guineensis)

Legenda: ● Laag ● Medium ● Hoog

Gebaseerd op MVO risico checker en overige bronnen – zie appendices

Samenvatting Belangrijkste Impacts

Zwaartepunt ligt op Plantages / Maalfabrieken in productielanden

Eerlijk zakendoen

Corruptie

Belangrijkste productielanden kennen (zeer) hoog corruptie risico

Omkoping

Steekpenningen gerelateerd aan zakelijke licenties om te voldoen aan regelgeving

Smeergelden

Betalingen aan overheid in verband met het verkrijgen van land

Palmoliebedrijven kunnen betrokken zijn bij omkoping en corruptie op lokaal, regionaal of nationaal niveau, vaak als het gaat om concessievergunningen en vergunningsprocedures. Overheden houden naar verluidt informatie achter over concessies en eigendomsaktes van land.

Voorbeeld Indonesië: Corruptie in bosbouwindustrie kost de regering jaarlijks naar schatting 2 miljard USD.

Mensenrechten & Ethiek

Beperkte vrijheid

Belangrijkste productielanden kennen (zeer) beperkte burgerlijke / persvrijheden

Landconflicten

Conflicten tussen lokale gemeenschappen / palmoliebedrijven / overheden

Voedselconflict

Voedselproductie voor menselijk gebruik in gedrang vanwege biobrandstoffen

Cultuur verlies

Traditionele gebruiken / culturen verbonden aan het land gaan verloren

Vakbondsvrijheid

Belangrijkste productielanden kennen (zeer) beperkte vakbondsvrijheden incl geweld

Arbeidsvoorwaarden

Naleving fundamentele ILO verdragen laat vaak te wensen over, bijv. salaris / overuren

Dwargarbeid

ILO indicatoren dwargarbeid aanwezig in belangrijkste productielanden

Kinderarbeid

Grote palmolieplantages en -raffinaderijen blijken gebruik te maken van kinderarbeid.

Gezondheidsimpact

Geen adequate gezondheidsveiligheidsmaatregelen op palmolieplantages

Regelmatig verschijnen er rapporten waarin melding wordt gemaakt van schendingen van mensen- en arbeidsrechten op de werkvloer op palmolieplantages en -maalfabrieken in de belangrijkste productielanden. Adequate bescherming van (migrant) arbeiders door overheden laat vaak te wensen over.

Voorbeeld Maleisië: Arbeidsmigranten uit Zuid(oost)-Azië vormen samen meer dan 20% van de Maleisische beroepsbevolking, en worden vaak gedwongen te werken onder gevaarlijke omstandigheden.

Arbeidsrechten

Milieu & Omgeving

Ontbossing

76% ontbossing is gerelateerd aan landbouw, met name voor palmolie / soja / rundvlees

Milieuvervuiling

Bodem / lucht / water impacts leiden tot biodiversiteitsverlies. Symbool: Orang Oetang

Klimaatimpact

Omzetting veengronden leidt tot vrijkomen van grote CO₂ hoeveelheden

Enorme stukken regenwoud worden vernietigd om plaats te maken voor uitgestrekte monocultuurplantages. Dit heeft zeer schadelijke gevolgen voor het milieu en de mensen die in de gebieden leven. Zo leidt ontbossing tot terugkerende overstromingen, verminderde toegang tot waterbronnen en de verspreiding van giftige pesticiden en herbiciden.

Voorbeeld Borneo: Geschat wordt dat de orang-oetan populatie met ruim 100.000 is geslonken (1999 -2015).

Legenda: ● Laag ● Medium ● Hoog

Gebaseerd op MVO risico checker en overige bronnen – zie appendices

Legenda: ● Laag ● Medium ● Hoog

Gebaseerd op MVO risico checker en overige bronnen – zie appendices

Keten	Beschrijving	Focus
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Nationale overheden</p> <p>Indonesian Sustainable Palm Oil</p>	<p>Beleid van Indonesische overheid wat gepland stond om in 2018 van kracht te worden. In december '18 is besloten om dit uit te stellen na oproepen van NGOs, die de standaarden en het proces als onvoldoende beschouwen. http://www.musimmas.com/sustainability/stakeholder-collaboration/indonesian-sustainable-palm-oil-ispo</p>	
<p>Malaysia Sustainable Palm Oil</p>	<p>Verplicht vanaf eind 2019. De MSPO-norm brengt het beheer van de palmolieproductie in lijn met bestaande nationale wet- en regelgeving. Er zijn diverse andere regelingen ingevoerd voor duurzame palmolie, zoals Roundtable Sustainable Palm Oil (RSPO) en Indonesia Sustainable Palm Oil (ISPO). https://www.mpoc.org.my/mspo-certification-scheme</p>	
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Internationale allianties</p> <p>Roundtable on Sustainable Palm Oil</p>	<p>De Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) is een wereldwijde, multi-stakeholder initiatief voor duurzame palmolie producten. De belangrijkste doelstelling is " het promoten van de groei en het gebruik van duurzame palmolie door samenwerking in de hele toeleveringsketen en een open dialoog tussen alle belanghebbenden". https://rspo.org/</p>	
<p>Dutch Alliance Sustainable Palm Oil</p>	<p>De Dutch Alliance for Sustainable Palm Oil is een samenwerkingsverband van in Nederland gevestigde brancheorganisaties in de palmolieketen en zet zich in voor een duurzame palmolieketen. De Dutch Alliance hanteert de criteria van de RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil) als definitie voor duurzame palmolie. http://www.taskforceduurzamepalmolie.nl/</p>	
<p>European Sustainable Palm Oil – IDH</p>	<p>Het programma ondersteunt de productie van traceerbare, duurzame palmolie op schaal via partnerschappen met lokale en internationale belanghebbenden in Indonesië, Maleisië en West-Afrika. https://www.idhsustainabletrade.com/initiative/european-sustainable-palm-oil-espo/</p>	
<p>Greenpeace</p>	<p>Verscheidenheid van campagnes gericht tegen individuele productiebedrijven o.a. Wilmar, Unilever, Nestlé en Mondelez. Campagnes kennen verschillende formats o.a. televisiespots, online petities en blokkades van schepen in havens. https://www.greenpeace.org/nl/tag/palmolie</p>	
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Campagnes</p> <p>Milieudefensie</p>	<p>Verscheidenheid van campagnes gericht tegen financiële instellingen bedrijven o.a. ABN AMRO, ING en Rabobank. Campagnes kennen verschillende formats o.a. online acties en aanspreken van publieke partijen die verbonden zijn aan bank – bijvoorbeeld gemeente Amsterdam en ING. https://milieudefensie.nl/red-het-regenwoud/ / https://www.parool.nl/amsterdam/raad-spreek-ing-aan-op-investeringen-palmolie~a4600887/</p>	
<p>Amnesty</p>	<p>Verscheidenheid van campagnes gericht tegen individuele productiebedrijven o.a. Colgate-Palmolive, Unilever, Nestlé, Proctor & Gamble en Kellogg's. Campagnes kennen verschillende formats o.a. televisiespots, online petities en blokkades van schepen in havens. https://www.greenpeace.org/nl/tag/palmolie</p>	

Legenda: ● Laag ● Medium ● Hoog

Gebaseerd op MVO risico checker en overige bronnen – zie appendices

Generiek

- Neem voorwaarden op in de contracten van bedrijven die gevestigd zijn op het haven terrein waarin staat dat zij zullen werken in lijn met de OESO-richtlijnen / UN Guiding Principles on Human Rights.
- Breng betrokken bedrijven op het haven terrein samen om gezamenlijke capaciteit te vergroten. Gebruik hierbij de bestaande clustering. Leg de focus op het uitvoeren van due diligence / definiëren van verantwoordelijkheid / mogelijke acties. Indien juridisch mogelijk, monitor bedrijven op acties op risico's geïdentificeerd in due diligence.

Palmolie specifiek

- Sluit aan en stimuleer andere bedrijven om zich aan te sluiten bij de initiatieven zoals de RSPO.
- Creëer commerciële stimulansen voor bedrijven op het haven terrein die werken met gecertificeerde palmolie (bijvoorbeeld RSPO).
- Creëer commerciële stimulansen voor bedrijven op het haven terrein die duurzame alternatieven ontwikkelen. Mogelijk in samenwerking met de Nederlandse overheid of met industrie / financiële instellingen.

- Bereid een Q&A voor waarin genomen acties en status up-to-date beschikbaar zijn. Dit als antwoord op vragen van externe of interne stakeholders. Wees hierbij ook voorbereid op vragen rondom impacts waarop geen invloed vanuit het havenbedrijf genomen kan worden. Betrek NGOs hierbij proactief. Voorbeelden van impacts in de keten waarvoor geen / zeer beperkt acties mogelijk zijn betreffen:

- Belastingontwijking / Corruptie / Smeergeld
- Conflicten tussen overheden en vakbonden / lokale gemeenschappen
- Mensenhandel / Uitbuiting zwakke groepen

Zie voor meer informatie de achtergrond-analyse in Excel-file

**Microsoft
Excel-werkblad**

*Dubbelklik om te
openen*

Legenda: ● Laag ● Medium ● Hoog

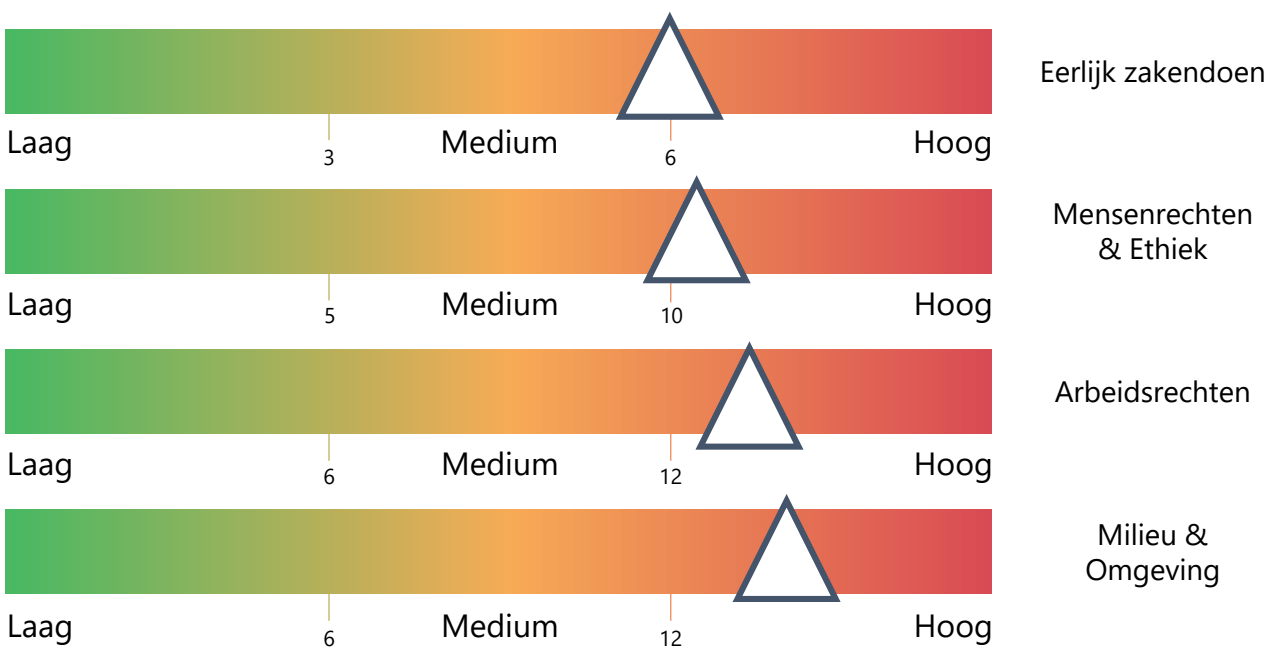
Gebaseerd op MVO risico checker en overige bronnen – zie appendices

Appendices

MVO-risico's Palmolie / Land per onderwerp

Risicoprofiel - Totaal

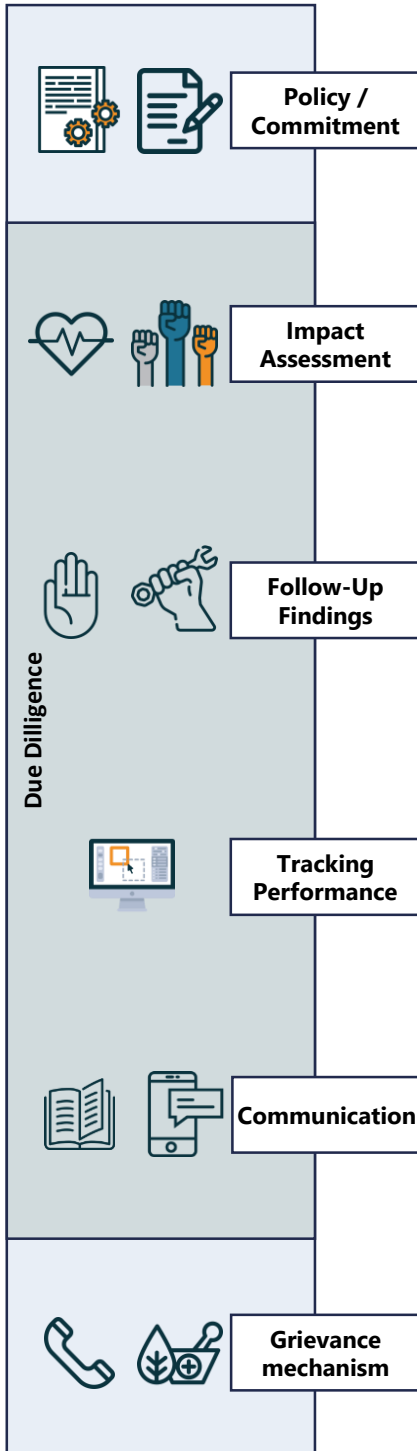
Indonesië	Maleisië	Thailand	Colombia	Nigeria
Microsoft werPoint-presenta	Microsoft werPoint-presenta	Microsoft werPoint-presenta	Microsoft werPoint-presenta	Microsoft werPoint-presenta
<i>Dubbelklik om te openen</i>	<i>Dubbelklik om te openen</i>	<i>Dubbelklik om te openen</i>	<i>Dubbelklik om te openen</i>	<i>Dubbelklik om te openen</i>

Legenda: ● Laag ● Medium ● Hoog

OESO element

Unilever Sustainable Palm Oil Journey – Zie pdf

Unilever Sustainable Palm Oil Sourcing Policy – 2016

Our Five Principles for Sustainable Palm Oil

- No deforestation.
- No development on peat.
- No exploitation of people or communities.
- Driving positive social and economic impact for smallholders and women while protecting forests.
- Transparency.

These Five Principles are set out in full in our [Sustainable Palm Oil Sourcing Policy \(PDF | 167KB\)](#).

Adobe Acrobat Document

Dubbelklik om te openen

Engaging our direct suppliers

56%

Of our core volumes of palm oil[†] from physically certified sources in 2017

Traceability, transparency & identifying risks

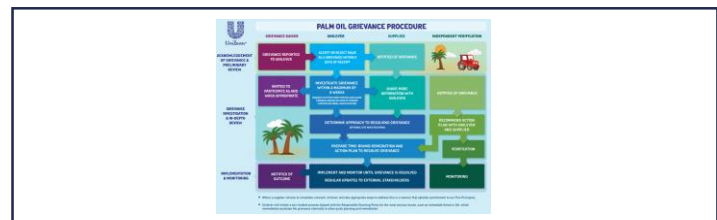
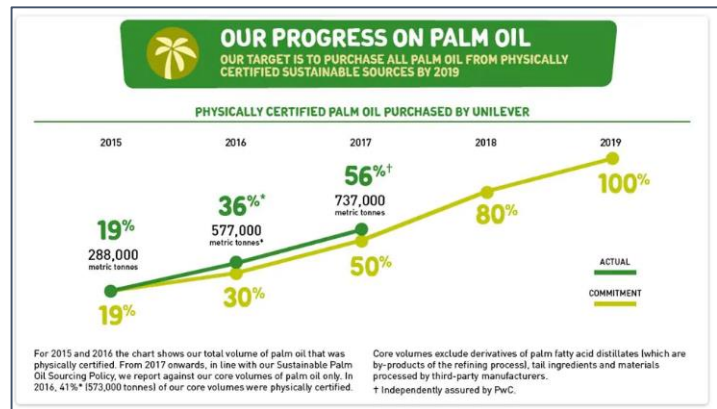
78%

Of our core volumes of palm oil traceable in 2017

Including smallholders & Driving a jurisdictional approach

2,100

Smallholder farmers directly supported in our supply chain in 2017

Legenda: ● Laag ● Medium ● Hoog

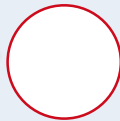
Gebaseerd op MVO risico checker en overige bronnen – zie appendices

Selectie gehanteerde bronnen

- United States Department of Agriculture,
<https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/oilseeds.pdf>
- <https://www.ftm.nl/artikelen/hoe-palmolie-die-in-rotterdam-duurzaam-heet-in-azie-voor-klimaat-en-mensenrechtenschendingen-zorgt?share=1>
- https://www.trademap.org/Country_SelProductCountry.aspx?nvpm=1|360|||1511||4|1|1|2|1||2|1|
- National geographic – December 2018 – Een rijke oogst
- <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/12/invoer-palmolie-trekt-weer-aan>
- <https://www.unilever.com/sustainable-living/reducing-environmental-impact/sustainable-sourcing/transforming-the-palm-oil-industry/>
- <https://www.rspo.org/>
- <http://www.taskforceduurzamepalmolie.nl/>
- <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/11/palm-oil-global-brands-profiting-from-child-and-forced-labour/>
- <https://www.rabobank.com/en/raboworld/articles/can-palm-oil-be-sustainable.html>
- <https://www.unilever.com/sustainable-living/reducing-environmental-impact/sustainable-sourcing/transforming-the-palm-oil-industry/>
- <https://www.worldwildlife.org/industries/palm-oil>
- <https://www.wur.nl/en/Publication-details.htm?publicationId=publication-way-343035303033>
- [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/548993/EPRS_BRI\(2015\)548993_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/548993/EPRS_BRI(2015)548993_REV1_EN.pdf)
- <https://www.oneworld.nl/powerswitch/steeds-meer-palmolie-naar-europese-biodiesel/>
- <http://www.taskforceduurzamepalmolie.nl/waarom-duurzame-palmolie/>
- <https://www.milieucentraal.nl/milieubewust-eten/tropische-producten/palmolie/>

Risicoprofiel: Onduidelijk

E-waste betreft alle afgedankte apparaten met een stekker of (oplaadbare) batterij en alle afgedankte tl-buizen, spaar- en ledlampen. Door snelle ontwikkelingen in de technologie en de dalende productiekosten van elektronica neemt de hoeveelheid e-waste wereldwijd snel toe.

De groeiende stroom e-waste heeft een aantal negatieve gevolgen. Allereerst worden er in elektronica veel zeldzame metalen gebruikt. Doordat nog lang niet al deze metalen worden teruggewonnen tijdens recycling gaan er zeldzame grondstoffen verloren. Daarnaast vindt de verwerking van e-waste vaak (deels) plaats in ontwikkelingslanden, waar lekkende stortplaatsen en het verbranden van afval leiden tot ernstige gezondheids- en verontreinigingsproblemen.

Robuuste data is echter niet publiekelijk beschikbaar waardoor een robuuste risicoprofiel en aanpak lastig te formuleren valt.

Deze risicoanalyse focust zich op de volgende gebieden:

Eerlijk zakendoen

Mensenrechten & Ethiek

Arbeidsrechten

Milieu & Omgeving

Deze eenvoudige risicoanalyse is opgesteld voor de Branche Organisatie Zeehavens om snel inzicht te krijgen in de risico's omtrent ladingsstromen. Het gaat hierbij om zowel de ladingsstromen die op het haventerrein worden verwerkt alsmede de ladingsstromen die in en uit de haven worden gevoerd.

De voorgestelde mogelijke acties zijn voor ladingsstromen die worden verwerkt door een bedrijf op het haventerrein. Voor stromen waar alleen doorvoer van toepassing is, is de invloed dusdanig laag dat vanuit een havenbedrijf minder tot geen acties verwacht kunnen worden vanuit een verantwoordelijkheids perspectief.

E-Waste Afvalstromen – EU

Stroom	Ton x milj. / % 2012	
Verzameling / Recycling	3,3	35%
Export	1.5	16%
Recycling <i>non-compliant met EU omstandigheden</i>	3,15	33%
Diefstal <i>waardevolle componenten</i>	0,75	8%
Onbekend <i>weggegooid in algemeen afval</i>	0,75	8%

Bron: CWIT – Stromen in grijs gaan buiten officiële verzamel / verwerking / rapportage methoden

Bestemmingsland buiten EU

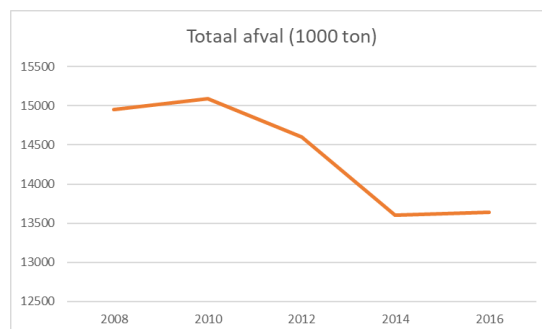

Land	Ton x 1.000	Risico profiel
Geen robuuste data beschikbaar		

EU-28 Export - Ton x 1.000 - 2017

Geen robuuste data beschikbaar

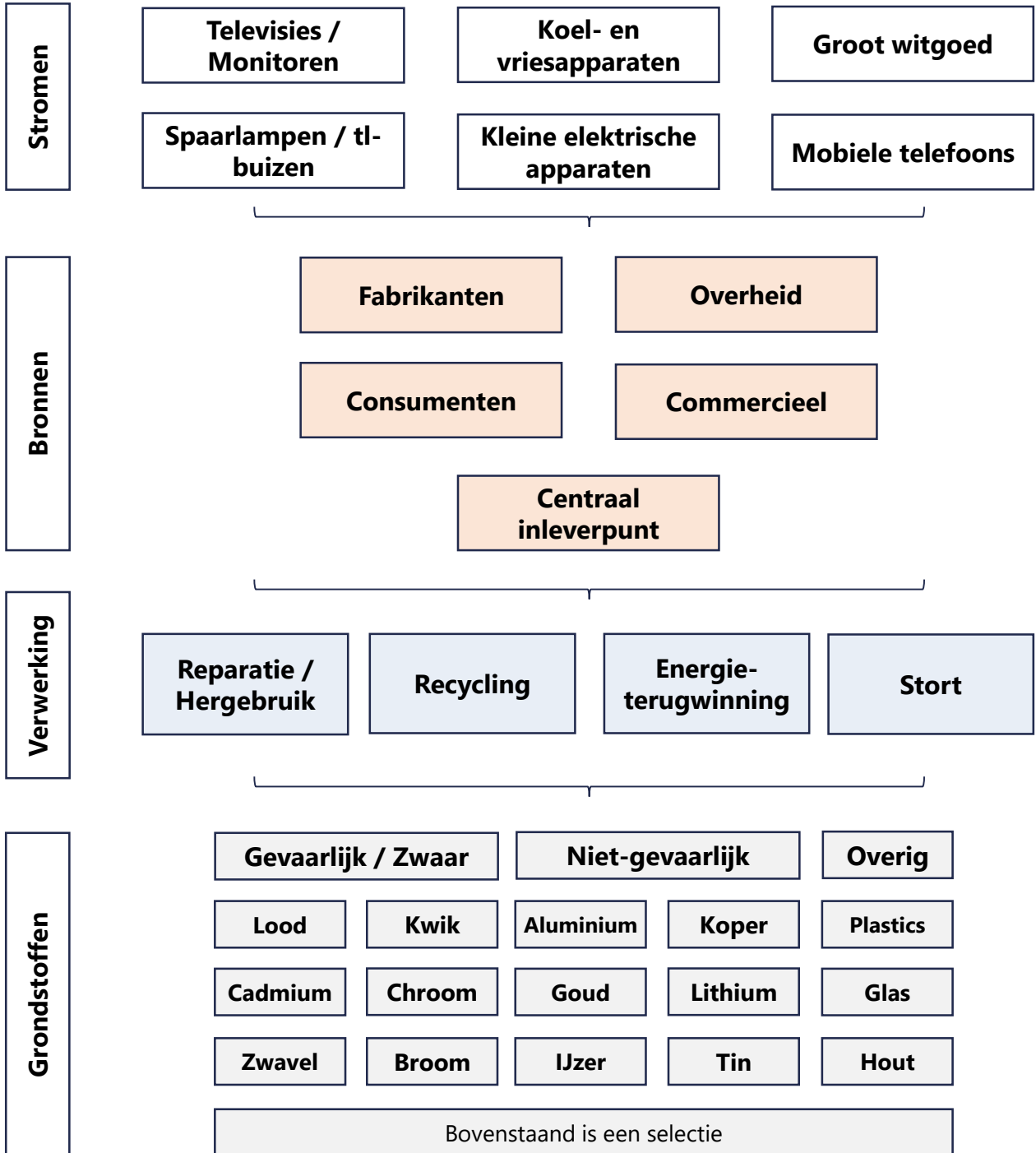
Export Nederland 2010 – 2017

Bron: CBS – Dit betreft alle soorten afval met bestemming buitenland

Europa – Afvalstromen

Samenvatting Belangrijkste Impacts

Eerlijk
zakendoenMensen-
rechten &
EthiekArbeids-
rechtenMilieu &
Omgeving

Er bestaan verschillende rapportages over de verwerking van e-waste in Afrikaanse landen en China. De rapportages laat verwerking van plaatselijk geproduceerd ofwel geïmporteerd e-waste zien. De beelden laten e-waste zien dat wordt verbrand op open stortplaatsen. Hiermee wordt de gezondheid van werknemers direct aangetast. Daarnaast kunnen de gevaarlijke stoffen in het milieu terecht komen en daarmee lokale gemeenschappen verder aantasten. Gevaarlijke stoffen die in e-waste voorkomen zijn onder andere lood, cadmium, kwik en gebromieerde brandvertragers.

Conventie van Basel

Door de aanwezigheid van giftige stoffen zoals kwik en lood is e-waste aangeduid als gevaarlijk afval. Daarnaast zitten er ook kostbare, edele metalen zoals goud, nikkel en koper in elektronisch afval en bevat het zeldzame metalen met strategische waarde zoals indium en palladium.

Om te voorkomen dat e-waste wordt verscheept vanuit ontwikkelde landen naar ontwikkelingslanden, waar e-waste over het algemeen niet op een milieuvriendelijke manier wordt verwerkt, zijn er in 2002 wereldwijde afspraken gemaakt middels de Conventie van Basel. In deze afspraken staat onder andere opgenomen hoe het internationale vervoer en de verwijdering van gevaarlijk afval beheerst moet worden.

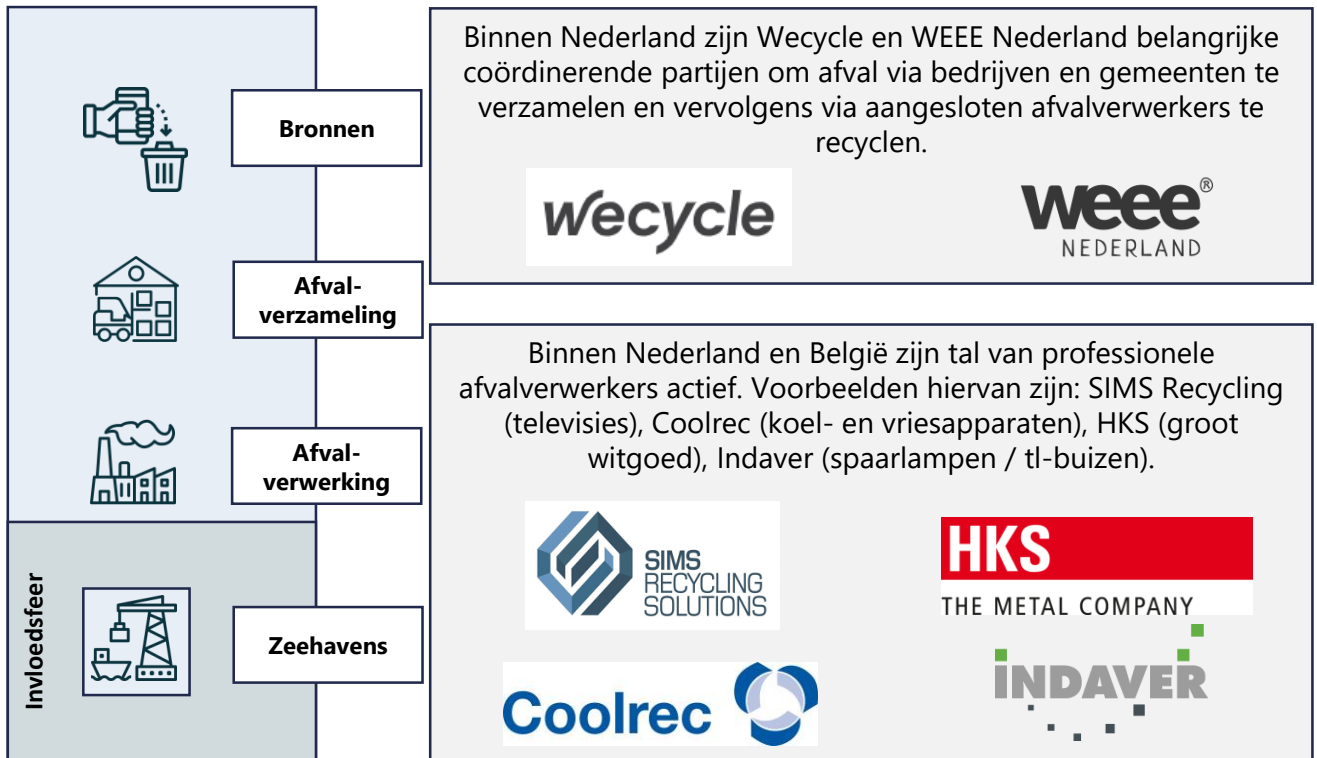
De doelstellingen van de Conventie van Basel zijn om:

- Het vervoer en de uitvoer van gevaarlijk afval tussen landen te minimaliseren;
- Gevaarlijk afval zo dicht mogelijk bij de bron te verwerken;
- Ontwikkelingslanden te ondersteunen bij het zo milieuvriendelijk mogelijk verwerken van e-waste;
- Het gehalte van gevaarlijke stoffen in elektronica te beperken

Keten

Selectie Sleutelpartijen / Initiatieven - Campagnes

Omzeilen van Conventie van Basel

Door de hoge en steeds strenger wordende milieu-eisen in Europa omtrent de verwerking van gevaarlijk en elektronisch afval, de hoge kosten die hier soms mee gepaard gaan en de achterblijvende wet- en regelgeving en toezicht in ontwikkelingslanden zijn er nog steeds bedrijven die proberen de Conventie van Basel te omzeilen. Dit gebeurt op de volgende manieren:

- Doordat de Conventie van Basel de export van e-waste naar ontwikkelingslanden verbiedt, wordt deze e-waste vaak verzonden onder de noemer van "werkende" producten of "donaties". Als deze producten vervolgens in het land van aankomst worden uitgepakt blijkt dat maar een klein gedeelte van de producten nog werkt.
- Een tweede manier die wordt gebruikt om e-waste illegaal te vershippen naar ontwikkelingslanden, met name Nigeria, is door tweedehands auto's, busjes en vrachtwagens vol te stoppen met e-waste. Gebruikte voertuigen worden hiervoor vaak gebruikt omdat ze makkelijk op en van schepen kunnen worden gereden en daarna verkocht kunnen worden. Daarnaast wordt er vaak niet gecontroleerd op deze voertuigen en worden tests en inspecties op e-waste op deze manier vermeden.

Generiek

- Neem voorwaarden op in de contracten van bedrijven die gevestigd zijn op het haven terrein waarin staat dat zij zullen werken in lijn met de OESO-richtlijnen / UN Guiding Principles on Human Rights.
- Breng betrokken bedrijven op het haven terrein samen om gezamenlijke capaciteit te vergroten. Gebruik hierbij de bestaande clustering. Leg de focus op het uitvoeren van due diligence / definiëren van verantwoordelijkheid / mogelijke acties. Indien juridisch mogelijk, monitor bedrijven op acties op risico's geïdentificeerd in due diligence.

E-waste specifiek

- Voor deze ladingstroom lijkt de belangrijkste verantwoordelijkheid vooralsnog bij de overheid te liggen, met name het toezien op de naleving van de conventie van Basel. Zeehavens zouden, indien gewenst, de overheid kunnen ondersteunen bij de handhaving van wet- en regelgeving.

Appendices

Selectie gehanteerde bronnen

- <http://www.ban.org/>
- <http://www.basel.int/>
- <https://www.cwitproject.eu/>
- <https://www.eea.europa.eu/publications/waste-without-borders-in-the-eu-transboundary-shipments-of-waste>
- http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/index_en.htm
- <http://www.spiegel.de/international/tomorrow/electronic-waste-in-africa-recycling-methods-damage-health-and-the-environment-a-1086221.html>
- <https://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=83554NED>
- <http://news.trust.org/slideshow/?id=c03216ba-68ee-4558-a50f-b8f360d90d9b>
- www.wecycle.nl
- www.weee.nl